

Zařízení, v nichž se vykonává ústavní a ochranná výchova

Může v dětském domově nebo výchovném ústavu dojít ke špatnému zacházení?

Ano může, jsou to případy, kdy nejsou respektována tvoje práva jako je právo na soukromí, právo na rodinný život, právo vyjádřit svůj názor, právo na respektování lidské důstojnosti a další práva, kterou jsou vymezena v zákoně č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní a ochranné výchovy. Špatným zacházením může být ale i překračování oprávnění ředitele – ukládání nezákonných trestů, protiprávní bránění ve styku s rodinou apod.

Jak mi může ochránce pomoci, když jsou v zařízení porušována moje práva?

Ochránce může prošetřit tvoji stížnost a může zahájit i šetření z vlastní iniciativy, tzn. že se nikdo nedozví, že ses na ochránce obrátil. Kromě prošetřování individuálních stížností ochránce provádí i tzv. systematické návštěvy zařízení, kde jsou osoby omezeny na svobodě. Když se ochránce rozhoduje, která zařízení navštíví, zohledňuje i stížnosti na dětské domovy nebo výchovné ústavy. Cílem systematických návštěv ale není řešení stížností, ale komplexní kontrola podmínek v zařízení a dodržování práv dětí tak, aby ochránce mohl nastavit určitý standard pro všechna zařízení.

Může ochránce nařídit řediteli zařízení nějaké změny?

Zákon ochránci umožňuje v zařízeních, která navštívil, pouze vyslovit doporučení nebo návrhy opatření k nápravě. Jestliže ale nejsou splněna, může ochránce vyrozumět nadřízenou instituci nebo i případ zveřejnit.

Za trest mi ředitel zakázal nosit vlastní oblečení a já teď musím nosit erární oděv. Nejsou porušována moje práva?

Ředitel ti může uložit pouze tresty, které vyjmenovává zákon o výkonu ústavní a ochranné výchovy. Trest zákazu nošení vlastního oblečení zákon nezná, ředitel ho tedy nesmí používat.

Na chodbě, kde mám v domově pokoj, je kamera. Je to pořádku?

Pokud máš soudem uloženou ochrannou výchovu, může být na chodbě zařízení, v oddělené místnosti nebo pro kontrolu okolí budovy instalována kamera. O tom, že jsou v zařízení kamery a kde jsou instalovány, ti musí ředitel říct. Pokud máš nařízenou ústavní výchovu, kamera na chodbě být nesmí.

Zařízení mi nechce dovolit chodit do kroužku mimo zařízení. Co mám dělat?

Pokud máš nařízenou ústavní výchovu, zařízení by ti v návštěvách kroužků bránit nemělo. Pokud ale porušíš své povinnosti, může ti ředitel za trest zakázat navštěvovat zájmové kroužky, a to až na tři měsíce. Ředitel má rovněž právo nařídit, aby ses podrobil vyšetření, zda nejsi pod vlivem alkoholu nebo drog. Pokud máš

uloženou ochrannou výchovou, na samostatné vycházky chodit nemůžeš. Taková vycházka ti může být povolena za odměnu, a to na dobu nejvýše 12 hodin.

Když se do zařízení vracím z dovolenky, hned za dveřmi mi vychovatelé udělají osobní prohlídku, u které se musím svléknout. Je to pro mě ponižující.

Osobní prohlídky je možno provádět jen ve skutečně odůvodněných případech, a to v prostoru k tomu určenému. Prohlídku by měla provádět osoba stejného pohlaví. O prohlídce a jejích důvodech se provádí zápis do tvého osobního spisu.

Můžou mě v zařízení navštěvovat moji kamarádi?

Pokud máš nařízenou ústavní výchovu, tak tě kamarádi navštěvovat mohou, pokud nedošlo k zákazu jejich návštěv v rámci uloženého opatření ve výchově. Jestli máš uloženou ochrannou výchovu, je návštěva kamarádů za odměnu. Na návštěvu třetích osob v tomto režimu nemáš automatický nárok, musí o ní rozhodnout ředitel zařízení.

Jezdit na víkendy nebo na prázdniny k rodičům můžu jen, když mám dobré známky ve škole a za dobré chování získám co nejvíc bodů. Takhle se však domů dostanu jednou za čas. Co s tím mám dělat?

Pobyt u rodičů nebo u příbuzných nemá být za odměnu. Každé dítě oddělené od svých rodičů má právo na osobní kontakt s nimi, není-li to v rozporu s jeho zájmy. To znamená, že ředitel ti může pobyt u rodiny zakázat jen v tom případě, kdy by mohla být ohrožena tvoje výchova, např. tehdy, pokud bys v rámci předchozích pobytů u rodičů netrávil/la čas doma, nebo jsi páchal/la trestnou činnost, příp. se do ústavního zařízení vůbec nevrátil/la. Předtím, než tě ředitel pustí domů, vyžádá si stanovisko OSPOD. U rodičů můžeš být až 14 dnů a pokud máš nařízenou ústavní výchovu, může ředitel dobu prodloužit (po souhlasu OSPOD). Stejně tak tě může ředitel pustit i k jiným osobám než rodičům.

Na koho se můžu obrátit, když mě někdo ze zaměstnanců zařízení šikanuje, ponižuje, nepřiměřeně trestá?

Když si myslíš, že jsou porušována tvoje práva, obrať se na příslušného pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Dále se můžeš obrátit na zřizovatele zařízení (kraj nebo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Českou školní inspekci, nebo státního zástupce. Když to nepomůže, obrať se na veřejného ochránce práv. Seznam těchto institucí by měl být vyvěšen na nástěnce v zařízení.